

Hallituksen esitys Eduskunnalle Ukrainan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Ukrainan kanssa 14 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen. Suomella on pääkohdiltaan vastaavanlainen voimassaoleva sopimus Bulgarian (SopS 39–40/85), Egyptin (SopS 2–3/82), Kiinan (SopS 3–4/86), Malesian (SopS 78–79/87), Sri Lankan (SopS 53–54/87), Unkarin (SopS 19–20/89), Puolan (SopS 23–24/91), Tshekin ja Slovakian liittotasavallan (SopS 72–73/91) ja Venäjän (solmittu Suomen ja Neuvostoliiton välillä SopS 57–58/91) kanssa.

Sopimuksella pyritään edistämään ja laajentamaan Suomen ja Ukrainan kaupallis-taloudellisia suhteita ja halutaan luoda suotuisat olosuhteet sijoitusten lisäämiselle kummassakin sopimusvaltiossa. Sopimuksessa tunnustetaan sijoitusten edistämisen ja suojelun lisäävän liiketoiminnallista aloitteellisuutta maiden välisen taloussuhteiden kehittämisessä.

Ukrainan taloudellisen uudistusprosessin myötä on avautumassa ja avautunut uusia

yhteistyömahdollisuuksia maiden välisessä kaupassa ja talouden alalla. Sopimuksen tarkoituksena on omalta osaltaan edesauttaa näitä yhteistyöpyrkimyksiä edistämällä ja helpottamalla suomalaisia investointeja Ukrainaan mukaan lukien suomalais-ukrainalaiset yhteisyritykset. Sopimus noudattelee pääpiirteittäin Suomen aikaisemmin tekemien investointeja koskevien suojelusopimusten periaatteita, joihin perustavilla määräyksillä pyritään suojelemaan kummankin sopimuspuolen sijoituksia toisen valtion alueella.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien valtiosääntönsä mukaisten muodollisuuksien tulleen täytetyiksi.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Neuvostoliiton hajottua ja Ukrainan itenäistyttyä on osoittautunut tarpeelliseksi tehdä investointisuojaosopimus Suomen ja Ukrainan välillä.

Maantieteellisen sijaintinsa ja taloudellisen potentiaalinsa vuoksi Ukraina on Suomen kannalta merkittävä yhteistyökumppani ja mark-

kina-alue. Suomalaisilla yrityksillä on runsaasti uusia yhteistyöpyrkimyksiä kaupan laajentamiseksi Ukrainan kanssa. Yhteistyön kehittämiseksi ja investointitoiminnan edistämiseksi nähtiin kansainvälisen käytännön mukaisen investointisuojaosopimuksen solmiminen Ukrainan kanssa puoleltamme tärkeäksi.

Suomen ja Ukrainan välinen kauppavaihto oli vuonna 1992 arvoltaan noin 206 miljoonaa markkaa, josta viennin osuus oli noin 162

miljoonaa markkaa tuonnin oltua noin 44 miljoonaa markkaa. Ennen itsenäistymistä Ukrainan kauppa tilastoitiin yhdessä Neuvostoliiton kanssa, joten vertailulukuja kaupan volyymin aikaisemmilta vuosilta ei ole käytettävissä. Näyttää kuitenkin ilmeiseltä, että sekä kauppavaihto että investoinnit Suomen ja Ukrainan välillä tulevat lähivuosina merkittävästi lisääntymään.

Neuvottelut sijoitusten edistämistä ja molempuolista suojelua koskevasta sopimuksesta Suomen ja Ukrainan välillä käytiin keväällä 1992. Sopimus allekirjoitettiin Kiovassa 14 päivänä toukokuuta 1992. Neuvotteluvaltuuskunnassa on ollut ulkoasiainministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, valtiovarainministeriön, tullihallituksen ja Teollisuuden keskusliiton edustus.

2. Sopimuksen merkitys

Sopimuksen määräykset tarjoavat suomalaisille sijoituksille suosituimmuusaseman, mahdollistavat voittojen ja pääoman kotiutuksen, antavat suojan kansallistamista vastaan sekä määrittelevät riitojen selvittelymekanismin. Näin ollen sopimus tarjoaa suotuisat olosuhteet suomalaisten sijoitusten lisäämiselle Ukrainassa.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli turvaa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa toisen sopimuspuolen sijoittajille kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun kaikissa tilanteissa. Kummankaan sopimuspuolen tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoihin ei saa soveltaa epäedullisempaa kohtelua kuin on myönnetty kolmansien maiden yritysten tai kansalaisten tekemille sijoituksille eräin

poikkeuksin. Sopimuksen mukaiset sijoitukset saavat suojelua ja turvaa toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen asianomaisten oikeussääntöjen mukaisesti. Sopimuksella taataan myös sijoittajan oikeus palauttaa kotimaansa sijoituksesta saadut voitot sekä omaisuuden myynnistä saatavat tulot.

Kumpikaan sopimuspuoli ei saa kansallistaa, pakkolunastaa tai haltuunottaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia paitsi ainoastaan siinä tapauksessa, mikäli kansallistamista edellyttävät julkiset edut. Toimenpiteisiin liittyvät määräykset syrjimättömän, asianmukaisen ja tehokkaan korvauksen suorittamisesta. Kummankin sopimuspuolen sijoittajia, jotka ovat kärsineet vahinkoa sijoitustensa menetyksistä toisen sopimuspuolen alueella, kohdellaan omaisuuden palauttamisen ja korvaamisen, vahingonkorvausten tai muun materiaalista arvoa omaavan harkinnan suhteen yhtä edullisesti kuin kolmannen valtion kansalaisia ja yhtiöitä.

Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä tai sopimuspuolten välillä syntyy sijoituksia koskevia riitoja, on sopimuksessa määräykset noudatettavasta välimies- ja muusta menettelystä.

Sopimuksen toteuttamisen seuraamista varhen sopimuspuolten edustajat tapaavat vuorotain Suomessa ja Ukrainassa ja tekevät tarvittaessa suosituksia mukaan lukien sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat suositukset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole valtion tulo- ja menoarvioon ulottuvia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuotto ja alue.

2 artikla. Artiklassa määritellään sijoitukset, joihin sopimusta sovelletaan.

3 artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset

vastaanotettujen sijoitusten kohtuullisesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

4 artikla. Artiklan määräykset takaavat tehdyille sijoituksille suosituimmuuskohtelun sekä määrittelevät sijoitusten suosituimmuuskohtelun sodan, aseellisen yhteentulon, poikkeustilan julistamisen tai yhteiskunnallisten levotto-

muuksien johdosta kärsittyjen vahinkojen korvaamisen yhteydessä. Artiklan mukaan suositummuuskohtelu ei kuitenkaan koske etuja ja etuoikeuksia tai korvausperusteita tilanteissa, jotka johtuvat jo perustettua tai tulevaisuudessa mahdollisesti perustettavaan tulliliittoon tai vapaakauppa-alueeseen, kaksinkertaisen verotuksen estämiseen tai muuhun kokonaisuudessaan tai osittain verotukseen liittyvästä kansainvälisestä sopimuksesta.

5 artikla. Artiklassa määritellään sijoitusten kansallistamiseen, pakkolunastukseen tai haltuunottoon liittyvät ehdot.

6 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat vaihdettavissa valuutoissa tapahtuviin sijoituksiin kuuluvan irtaimen omaisuuden ja niihin liittyvien maksujen siirtoihin, niiden koskiessa erityisesti voittoja, osinkoja, korkoja, rojalteja, lisenssimaksuja, provisioita, maksuja teknisestä avusta ja teknisestä huollosta, lainoja tai muihin vastaaviin sitoumuksiin liittyviä rahamääräisiä lyhennyksiä, sijoittajan hyväksi sijoitusten myynnistä samoin kuin osittaisesta tai kokonaisesta lakkauttamisesta tulevia rahamääriä sekä sijoittajan kotimaan kansalaisten palkkatuloja tai muita ansioon liittyviä tuloja.

7 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet myötävaikuttavat suotuisten olosuhteiden turvaamiseen sopimuksessa tarkoitettujen sijoitusten pohjalta perustettujen tai perustettavien yritysten toiminnalle sekä liiketoiminnan toimilupiin ja konsessioihin perustuvilla sijoituksilla ja niiden toimivuudelle mukaan lukien raaka-aineiden, energian ja työvoiman saatavuus, kuljetukset, rahoitus ja maksuliikenne samoin kuin toimilupien harkinta.

8 artikla. Artiklassa todetaan, että sopimuksen toteuttamisen seuraamista varten sopimuspuolten edustajat tapaavat vuorottain Suomessa ja Ukrainassa ja tekevät tarvittaessa suosituksia mukaan lukien sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat suositukset.

9 artikla. Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat on alistettava valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta tehdyllä sopimuksella (SopS 3—4/69) perustetulle kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle sikäli kun molemmat sopimuspuolet ovat tulleet mainitun sopimuksen jäseneksi tai kansainväliselle ad hoc -välimiesoikeudelle. Ad hoc -välimiesmenettelyssä sovelletaan Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen kauppalakikomission (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjä.

10 artikla. Sopimuspuolten väliset riidat sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse. Jos riitaa ei näin voida ratkaista, se on saatettava jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä ad hoc -välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

11 artikla. Sopimuspuolen tai sen nimetyn edustajan suorittaessa maksun sopimuksen sijoittajalle myöntämänsä takuun perusteella, mainittu sopimuspuoli tai sen asianomainen viranomainen saa sijaantulon kautta sijoittajan oikeudet.

12 artikla. Sopimuksen määräykset eivät rajoita niitä oikeuksia ja etuuksia, jotka myönnetään kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden perusteella.

13 artikla. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien valtiosääntönsä mukaisten muodollisuuksien tulleen täytetyiksi. Sopimus on tehty 15 vuodeksi. Kumpikin sopimuspuoli voi antamalla kirjallisen ilmoituksen diplomaattiteitse yhtä vuotta aikaisemmin irtisanoa sopimuksen päättymään alkuperäisen 15 vuoden ajanjakson päättyessä tai milloin tahansa sen jälkeen. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen sopimuksen voimaantulon päättymistä, on sopimus voimassa edelleen 15 vuotta sopimuksen voimaantulon päättymisen jälkeen.

2. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa tai kansallistaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määrätyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräykset tällaisen pakkolunastuksen johdosta maksettavista korvauksista, niihin liittyvistä koroista ja korvauksen maksamisen aikataulusta.

Hallitusmuodon 6 §:n 3 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta on säädettävä lailla. Vaikka lainkohta koskeekin varsinaisesti vain Suomen kansalaisten yleisiä oikeuksia ja oikeusturvaa, on ulkomaalaisten omaisuutta koskevan pakkolunastuksen katsottava olevan yleisemminkin lainsäädännön alaan kuuluva kysymys vallitsevan oikeuskäsitteen ja kansainvälisten sopimusten perusteella. Lisäksi ar-

tiklan edellä mainitut määräykset menettelystä korvauksen maksamisessa ovat osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset kuuluvat näistä syistä lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklan määräykset pakollisesta sijoittajan ja valtion välisestä välimiesmenettelystä voivat erityisesti pakkolunastusasioissa olla ristiriidassa oikeudenkäyntimenettelyä koskevien säännösten kanssa. Sopimuksen 9 artiklan määräykset kuuluvat tästä syystä lainsäädännön alaan.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Kiovassa 14 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Ukrainan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Ukrainan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Kiovassa 14 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Ukrainan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Pekka Tuomisto

Suomen tasavallan hallituksen ja Ukrainan hallituksen välinen

SOPIMUS

sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojelusta

Suomen tasavallan hallitus ja Ukrainan hallitus, joita jäljempänä kutsutaan sopimuspuoliksi

pyrkien edistämään ja laajentamaan Suomen tasavallan ja Ukrainan kaupallis-taloudellisia suhteita tasaveroisuuden ja molemminpuolisen edun pohjalta

haluten luoda suotuisat olosuhteet sijoitusten lisääntymiselle kummankin sopimuspuolen maan alueella

tunnustaen, että sijoitusten edistäminen ja molemminpuolinen suojele lisää liiketoiminnallista aloitteellisuutta kehittää kummankin maan välisiä taloussuhteita

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa:

a) Käsité "sijoitus" tarkoittaa kaikenlaisia taloudelliseen toimintaan liittyviä omaisuusarvoja, ja käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaisesti:

1) irtaimen ja kiinteän omaisuuden ja muut omistusoikeudet kuten kiinnitykset ja pantit;

2) yhtiöosuudet, osakkeet ja debentuurit tai osuudet oikeushenkilöiden omaisuuteen;

3) oikeuden rahaan tai rahanarvoiseen saatavaan tai suoritukseen, jolla on taloudellinen arvo;

4) immateriaalioikeudet, mukaanlukien oikeudet, jotka liittyvät erilaisiin tekijänoikeuksiin, patentteihin, tavaramerkkeihin, palvelumerkkeihin, toiminimiin, teollisiin mallioikeuksiin, liikesalaisuuksiin, teknisiin valmistusmenetelmiin ja tietotaitoon sekä good will -arvon;

5) liiketoiminnan toimiluvat ja konsessiot, mukaanlukien ne, jotka koskevat luonnonvarojen etsintää, jalostamista, louhintaa tai hyö-

dyntämistä sekä kaikki muut oikeudet, jotka myönnetään lailla, sopimuksella tai viranomaispäätöksellä;

6) tämän sopimuksen tarkoittamaan investointiin liittyviä vuokrasopimuksella hankittuja vuokraajan käyttöön lainsäädännön sallimalla tavalla tulevia investointitavaroita.

b) Käsité "sijoittaja" tarkoittaa:

1) fyysistä henkilöä, joka on Suomen tai Ukrainan kansalainen oman maansa alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaan, tai oikeushenkilöä, joka on perustettu Suomen tai Ukrainan alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaan, ja jotka oman maansa lainsäädännön mukaan ovat oikeutettuja tekemään sijoituksia toisen sopimuspuolen alueella;

2) oikeushenkilöä, jonka keskuspaikka on jommankumman sopimuspuolen alueella tai kolmannen valtion alueella, jolloin jommankumman sopimuspuolen sijoittajalla on siinä hallitseva osuus;

3) oikeushenkilöä, jota 1) tai 2) kohdissa olevat määritelmät eivät kata edellyttäen, että sopimuspuolet yhteisesti hyväksyvät tapauskohtaisesti tämän oikeushenkilön ja tämän oikeushenkilön suunnittelemaat sijoitukset kuitenkin erikseen.

c) Käsité "tuotto" tarkoittaa rahamääriä ja muita omaisuusarvoja, jotka on saatu tai on määrä saada sijoituksista ja se käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaisesti voiton, koron, osingot ja rojaltit.

d) Käsité "alue" tarkoittaa kummankin sopimuspuolen valtiosuodetta, sekä kummankin sopimuspuolen aluevesien ulkopuolella olevaa talousvyöhykettä, kalastusvyöhykettä ja mannerjalustaa, joilla sopimuspuolet kansainvälisen oikeuden mukaisesti käyttävät suvereenia oikeuksiaan ja lainkäyttövaltaansa luonnonvarojen tutkimiseen, jalostamiseen ja säilyttämiseen.

2 artikla

Sopimuksen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan sijoituksiin, jotka on tehty sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella niitä tehdään.

2. Huomioottaen tämän artiklan 1 kohdan määräykset tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella 1 päivästä tammikuuta 1946 alkaen.

3 artikla

Sijoitusten suojelu

Kumpikin sopimuspuoli turvaa kaikissa tilanteissa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemille sijoituksille ja niiden tuotoille.

4 artikla

Suosituimmuus

Kumpikin sopimuspuoli turvaa alueellaan kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille ja tuotoille.

1. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan sovelle toisen sopimuspuolen sijoittajien tämän sopimuksen määräysten mukaisesti tekemiin sijoituksiin tai niistä saatuihin tuottoihin epäedullisempaa kohtelua kuin se soveltaa vastaavassa tilanteessa kolmansien maiden sijoittajien tekemiin sijoituksiin ja tuottoihin.

2. Sen sopimuspuolen sijoittajille, joiden sijoitukset ovat kärsineet vahinkoa toisen sopimuspuolen alueella sodan tai muun aseellisen yhteenoton, poikkeustilan julistamisen tai yhteiskunnallisten levottomuuksien johdosta, tämä toinen sopimuspuoli turvaa kohtelun, joka ei saa olla epäedullisempi kuin se, jonka tämä toinen sopimuspuoli myöntää minkä tahansa kolmannen maan sijoittajille koskien omaisuuden palauttamista, omaisuuden korvaamista, vahingonkorvauksia tai muuta materiaalista arvoa omaavaa harkintaa.

Yllä olevassa kappaleessa tarkoitetut maksut tulee suorittaa vapaasti vaihdettavissa valuutoissa ja niiden tulee olla vapaasti siirrettävissä maasta toiseen.

3. Tämän artiklan kohdissa 1. — 2. tarkoitettu kohtelu ei kuitenkaan koske etuja ja

etu oikeuksia tai korvausperusteita, jotka jompikumpi sopimuspuoli myöntää kolmansien maiden sijoittajille, sijoituksille ja tuotoille

— jo perustettua tai tulevaisuudessa mahdollisesti perustettavaa tulliliittoa tai vapaakauppa-aluetta koskevan sopimuksen perusteella

— kaksinkertaisen verotuksen estämistä koskevan sopimuksen perusteella

— muuhun kokonaisuudessaan tai osittain verotukseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen perusteella.

5 artikla

Pakkolunastus

1. Kummankaan sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemiä sijoituksia ei voi kansallistaa, pakkolunastaa tai haltuunottaa, eikä alistaa toimenpiteisiin, joiden seuraukset ovat samat kuin kansallistamisella tai pakkolunastuksella (ja joita myöhemmin kutsutaan pakkolunastukseksi), lukuunottamatta tapauksia, jolloin julkiset edut vaativat tällaisia toimenpiteitä, jotka ovat syrjimättömiä, ja joita seuraa viipymättä asianmukainen ja tehokas korvaus.

Tällaisen korvauksen suuruuden tulee vastata pakkolunastettujen sijoitusten todellista hintaa välittömästi ennen julkisen tiedon saamista pakkolunastuksesta tai ennen pakkolunastushetkeä. Korvaus tulee maksaa kahden kuukauden kuluessa pakkolunastuksen päivämäärästä. Tänä aikana korvaussummalle lasketaan normaalia keskuspankin määrittelemää kaupallista korkoa maksupäivään saakka. Korvauksen tulee olla tehokkaasti suoritettavissa ja vapaasti siirrettävissä vapaasti vaihdettavassa valuutassa arvon määrittämispäivänä voimassa olevan virallisen valuuttakurssin mukaisena.

Sijoittajalla, jonka sijoituksiin on kajottu, on oikeus pakkolunastuksen suorittaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti tämän sopimuspuolen oikeus- tai muun riippumattoman elimen tapausta koskevaan nopeaan tutkimukseen, samoin kuin sijoituksen arvon määrittelyyn edellisessä kohdassa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

2. Jos jompikumpi sopimuspuoli voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti pakkolunastaa sellaisen alueelleen perustetun yhtiön tai yrityksen omaisuutta, jonka osakkeita on toisen sopimuspuolen sijoittajalla, sovelletaan tämän artiklan 1 kohdan määräyksiä toisen

sopimuspuolen sijoittajan korvauksen saannin turvaamiseksi.

6 artikla

Sijoituksiin liittyvien maksujen, tuottojen ja irtaimen omaisuuden siirto

Kumpikin osapuoli turvaa toisen sopimuspuolen sijoittajille esteettömän ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa tapahtuvan sijoituksiin kuuluvan irtaimen omaisuuden siirron samoin kuin sijoituksiin liittyvien maksujen siirron vapaasti vaihdettavassa valuutassa niiden kokiessa erityisesti:

1) voittoja, osinkoja, korkoja, rojalteja, lisenssimaksuja, provisioita, maksuja teknisestä avusta ja teknisestä huollosta ja muita toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemistä sijoituksista saatavia tuottoja;

2) lainoja tai muihin vastaaviin sitoumuksiin liittyviä rahamääräisiä lyhennyksiä;

3) sijoittajan hyväksi sijoitusten myynnistä ja osittaisesta tai kokonaisesta lakkauttamisesta tulevia rahamääriä;

4) sijoittajan kotimaan kansalaisten palkkatuloja tai muita ansioon liittyviä tuloja työskentelystä sijoituksen yhteydessä sijoitusmaan alueella.

7 artikla

Sijoitusten edistäminen

Sopimuspuolet myötävaikuttavat lainsäädäntönsä puitteissa suotuisten olosuhteiden turvaamiseen tässä sopimuksessa tarkoitettujen sijoitusten pohjalta perustettujen tai perustettavien yritysten toiminnalle samoin kuin tämän sopimuksen 1 artiklan a) 5 kohdassa tarkoitettuihin toimilupiin ja konsessioihin perustuville sijoituksille ja niiden toimivuudelle ml. raaka-aineiden, energian ja työvoiman saatavuus, kuljetukset, rahoitus ja maksuliikenne samoin kuin toimilupien harkinta.

8 artikla

Investointitoiminnan seuraaminen

Tämän sopimuksen toteuttamisen seuraamista varten sopimuspuolten edustajat tapaavat vuorottain Suomessa ja Ukrainassa ja tekevät tarvittaessa suosituksia ml. sopimuksen tulkin-
taa ja soveltamista koskevat suositukset.

9 artikla

Sopimuspuolen ja sijoittajan väliset riitaisuudet

1. Sopimuspuolen sijoittajan ja toisen sopimuspuolen väliset oikeudelliset riitaisuudet, jotka koskevat ensiksi mainitun sijoitusta viimeksi mainitun alueella ja joista ei ole päästy sovintoon kolmen kuukauden kuluessa kirjallisen vaatimuksen esittämisestä, voidaan jommankumman riitapuolen vaatimuksesta alistaa ratkaistavaksi joko:

a) sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle (jäljempänä "keskus") ottaen huomioon Washington D.C.:ssä 18 päivänä maaliskuuta 1965 tehdyn valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan sopimuksen soveltuvat määräykset, sikäli kuin molemmat sopimuspuolet ovat tulleet mainitun sopimuksen osapuoliksi; tai

b) kansainväliselle ad hoc -välimiesoikeudelle, joka perustetaan Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen kauppalakikomission voimassa olevien välimiesmenettelyä koskevien sääntöjen nojalla. Riidan osapuolet voivat kirjallisesti sopia muutoksista näihin sääntöihin.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen niistä määräyksistä huolimatta, jotka koskevat riidan alistamista välimiesmenettelyyn, sijoittajalla on oikeus valita sovittelumenettely ennen kuin riita alistetaan välimiesmenettelyyn.

3. Sopimuspuolet tunnustavat välitystuo-
mion ja panevat sen täytäntöön vuonna 1958 New Yorkissa tehdyn Ulkomaisten välitystuumioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

10 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse.

2. Jollei sopimuspuolten välistä riitaa kyetä näin ratkaisemaan, se on saatettava jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Sellainen välimiesoikeus perustetaan jokaista eri tapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön saamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden oikeuden jäsenis-

tä. Nämä kaksi jäsentä valitsevat sitten sellaisen kolmannen valtion kansalaisen, joka nimitetään molempien sopimuspuolten suostumuksessa oikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja on nimitettävä kahden kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämisestä.

4. Jos tämän artiklan 3 kappaleessa määrättyjen aikojen kuluessa tarvittavia nimityksiä ei ole suoritettu, jompikumpi sopimusosapuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos hän on muulla tavoin estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, varapuheenjohtajaa on pyydetävä suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos varapuheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos myös hän on estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, Kansainvälisen tuomioistuimen virkaiässä seuraavaa jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen ja joka ei muutoin ole estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, on pyydetävä suorittamaan tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänten enemmistöllä. Sen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan ja oikeuden jäsenten kustannuksista. Välimiesoikeus voi kuitenkin päätöksessään määrätä toisen sopimuspuolista vastaamaan suuremmasta osuudesta kustannuksista, ja tällainen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Oikeus päättää omasta menettelytavastaan.

11 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen nimetty edustaja tämän sopimuspuolen sijoittajan sijoituksia koskevan myöntämänsä takuun perusteella maksaa korvauksen sijoittajalle, ensin mainittu

sopimuspuoli tai sen asianomainen viranomainen sijaantulon kautta saa sijoittajan tähän sopimukseen perustuvat vastaavat oikeudet.

12 artikla

Kansallinen lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset

Tämän sopimuksen määräykset eivät rajoita niitä oikeuksia ja etuuksia, jotka myönnetään kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden perusteella.

13 artikla

Sopimuksen voimaantulo, voimassaoloaika ja päättyminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien valtiosääntönsä mukaisten muodollisuuksien tulleen täytetyiksi.

2. Tämä sopimus on voimassa viisitoista (15) vuotta ja tämän jälkeen sen voimassaolo jatkuu, ellei sitä ole irtisanottu päättymään tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Kumpikin sopimuspuoli voi antamalla kirjallisen ilmoituksen diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle yhtä (1) vuotta aikaisemmin irtisanoa tämän sopimuksen päättymään alkuperäisen viidentoista (15) vuoden ajanjakson päättyessä tai milloin tahansa sen jälkeen.

4. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymistä, 1—12 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa viisitoista (15) vuotta sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen.

Tehty Kiovassa 14. päivänä toukokuuta 1992 kahtena alkuperäisenä suomen- ja ukrainankielisenä kappaleena, jotka molemmat ovat yhtä todistusvoimaiset.

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

Paavo Väyrynen

Ukrainan hallituksen puolesta

A. Zlenko